

DANIEL

7

De vier wereldrijken, de troonsbestijging van
de Mensenzoon en de kleine hoorn

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/daniel/7

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Plaats van Daniël 7 binnen het boek	4 min	4
2	Daniëls visioen van de vier dieren	2 min	5
3	De poëtische gedeelten en hun volgorde	3 min	7
4	Het oordeel en de uitleg van het visioen	3 min	9
5	Het vierde dier en de kleine hoorn	4 min	11
6	De vier rijken van Daniël 2 en 7	2 min	14
7	Het koninkrijk van de Mensenzoon	3 min	15
8	Jezus als de Zoon des mensen	3 min	16
9	De betekenis van ‘zoon des mensen’	4 min	18
10	De Mensenzoon gaat naar de Oude van dagen	4 min	20
11	Wanneer werd Gods koninkrijk gevestigd?	3 min	22
12	De leer van een hersteld Romeins Rijk	3 min	24
13	De eindtijdvisie op de kleine hoorn	2 min	26
14	De tien hoorns na de val van Rome	4 min	27

15	De zee, de winden en het beest	2 min	28
16	De leeuw als beeld van Babylon	2 min	30
17	De beer en het luipaard	3 min	31
18	Het vierde dier en zijn hoogmoedige hoorn	2 min	32
19	De Oude van dagen en Zijn troonwagen	3 min	33
20	Het vurige oordeel over de wetteloze	2 min	35
21	De kleine hoorn en de mens der zonde	4 min	37
22	Wat houdt de mens der zonde tegen?	3 min	39
23	Rome als de tegenhoudende macht	2 min	40
24	Het pausdom als mogelijke kleine hoorn	2 min	41
25	Het vijfde koninkrijk en de laatste strijd	2 min	42
26	De heiligen ontvangen het koninkrijk	2 min	44
	Om verder te lezen		45

1

Plaats van Daniël 7 binnen het boek

Nu gaan we naar Daniël, hoofdstuk 7. Zoals ik aan het einde van de vorige bijeenkomst zei, is dit in de ogen van veel mensen het hoogtepunt, of de climax, van het boek. Het is op een interessante manier een overgangshoofdstuk, omdat het het laatste hoofdstuk is dat in het Aramees geschreven is. Vergeet niet dat we zeiden dat zes van de hoofdstukken in het Aramees geschreven zijn, maar het eerste hoofdstuk niet. De hoofdstukken 2 tot en met 7 zijn in het Aramees geschreven, en de rest van het boek is in het Hebreeuws.

Als we het boek op grond van de taal in twee helften zouden verdelen, is de helft van het boek in het Aramees en de helft in het Hebreeuws. Maar de helft die in het Aramees is, staat niet netjes als afzonderlijk gedeelte aan het begin of aan het einde. Het verspringt. Het eerste hoofdstuk is in het Hebreeuws, daarna zijn de hoofdstukken 2 tot en met 7 in het Aramees, en vervolgens is het tot en met hoofdstuk 12 weer in het Hebreeuws. Hoofdstuk 7 is dus het laatste hoofdstuk van het Aramese gedeelte.

Tegelijkertijd is het het eerste hoofdstuk van het gedeelte dat ontstaat wanneer we het boek op een andere manier verdelen: tussen het historische verhaal en de profetische gedeelten. Dat betekent niet dat de profetische gedeelten geen enkele historische mededeling bevatten, of dat de historische gedeelten geen enkele profetie bevatten. Natuurlijk staan er profetieën in de historische gedeelten. Het historische gedeelte verschaft vaak — niet altijd, maar in een aantal gevallen — simpelweg de omgeving waarin een profetie wordt gegeven. Dat is bijvoorbeeld het geval in hoofdstuk 2, met de droom van Nebukadnezar, of in hoofdstuk 4, met de andere droom van Nebukadnezar. Daniël heeft beide dromen uitgelegd.

Maar de hoofdstukken 1 tot en met 6 bestaan voornamelijk uit verhalen over gebeurtenissen. Het zijn vertellingen. De hoofdstukken 7 tot en met 12 bestaan eigenlijk alleen maar uit visioenen en daarmee samenhangende dromen. Er worden

wel datums genoemd. Die komen overeen met de regeringsperioden van bepaalde koningen, enzovoort, maar hier krijgen we eigenlijk geen verhalen over de regeringsperioden van die koningen.

Het is daarom het laatste van de Aramese hoofdstukken en het eerste van de hoofdstukken in het profetische gedeelte. Het zal ook op een andere manier een deel van de informatie herhalen die we in hoofdstuk 2 zijn tegengekomen: de vier koninkrijken die er vanaf Babylon tot aan de tijd van het Koninkrijk van de Messias zouden zijn. We zullen in dit hoofdstuk ook zien hoe het Koninkrijk van de Messias wordt gekarakteriseerd.

Daarnaast zullen we kennismaken met een ander personage, een raadselachtig personage, dat niet door alle christenen op dezelfde manier wordt geïdentificeerd. Alle christenen lijken te erkennen dat het eerste van de vier koninkrijken Babylon is, en de meesten geloven dat het tweede Medië-Perzië is, het derde Griekenland en het vierde Rome. Dit wordt vrij algemeen zo opgevat door evangelicale geleerden. Maar we zullen kennismaken met een ander personage dat de kleine hoorn wordt genoemd, en zijn optreden zal het middelpunt van dit hoofdstuk vormen. Wie hij is, wat hij doet, wanneer hij leeft, enzovoort, daarover verschillen de diverse scholen van mening. Dat zal een van de raadsels zijn die we moeten bespreken. Misschien kunnen we het niet oplossen, maar we kunnen het wel over de mogelijkheden hebben.

2

Daniëls visioen van de vier dieren

Daniël 7:1 zegt:

In het eerste jaar van Belsazar, de koning van Babel, had Daniël op zijn bed een droom en kreeg hij visioenen voor ogen. Toen schreef hij de droom op. De kern van de zaken omschreef hij als volgt:

DANIËL 7:1

De eerdere dromen waren de dromen van Nebukadnezar in de hoofdstukken 2 en 4. Daniël zette die dromen toch om in profetische uitspraken door ze uit te leggen. Hier heeft Daniël echter zelf de droom, en er wordt geen uitleg gegeven, behalve de gedeeltelijke uitleg die een engel later in de droom geeft. In dit geval is Daniël de dromer. Er komt geen tweede partij bij om de droom uit te leggen, behalve een engel die zelf daadwerkelijk deel uitmaakt van de droom.

Daniël sprak en zei:

Daniël nam het woord en zei: 's Nachts in mijn visioen keek ik toe, en zie, de vier winden van de hemel zweepten de grote zee op, en vier grote dieren stegen op uit de zee, die van elkaar verschilden. Het eerste was als een leeuw, met vleugels van een arend. Ik keek toe totdat zijn vleugels uitgerukt werden. Het werd van de aarde opgeheven, het werd als een mens op zijn voeten gezet en het werd een mensenhart gegeven.

DANIËL 7:2-4

En zie, een ander dier, het tweede, leek op een beer. Het richtte zich op aan één kant. Het had drie ribben in zijn muil, tussen zijn tanden. Men zei het volgende tegen het dier: Sta op, eet veel vlees. Daarna keek ik, en zie, er was een ander dier, als een luipaard. Het had vier vogelvleugels op zijn rug en het dier had vier koppen. En het werd heerschappij gegeven. Daarna keek ik toe in de nachtvisioenen, en zie, het vierde dier was schrikwekkend, gruwelijk, en uitzonderlijk sterk. Het had grote ijzeren tanden. Het at en verbrijzelde, en de rest vertrapte het met zijn poten. Het verschilde van al de dieren die ervóór geweest waren. En het had tien hoorns. Terwijl ik op de hoorns bleef letten, zie, een andere, kleine, hoorn rees daartussen op. Drie van de eerdere hoorns werden voor hem uitgerukt. En zie, in die hoorn waren ogen als mensenogen en een mond vol grootspraak.

DANIËL 7:5-8

3

De poëtische gedeelten en hun volgorde

We gaan er nog geen commentaar op geven, want de uitleg wordt pas aan het einde van het hoofdstuk gegeven. We moeten verder lezen voordat we er zinnige opmerkingen over kunnen maken en de informatie kunnen gebruiken die later wordt gegeven. Maar ik wil zeggen dat het verhaal op dit punt twee verzen lang wordt onderbroken en we een poëtisch gedeelte krijgen. Tot dit punt is het hoofdstuk in proza geschreven. Het is weergegeven als gewone alinea's, maar de verzen 9 en 10 zijn poëtisch. Zo zijn ook de verzen 13 en 14 poëtisch. Deze twee poëtische gedeelten staan zomaar midden in dit verhaal, dat over het algemeen geen poëzie is. Ik wil er ook op wijzen dat deze twee poëtische gedeelten tussen haakjes staan en gebeurtenissen beschrijven buiten de chronologische volgorde om. Dat wil zeggen dat de poëtische gedeelten chronologisch

losstaan van de rest van het boek. Je kunt theorieën bedenken over waarom ze staan waar ze staan, maar het punt is dat ze geen gebeurtenissen beschrijven die daarna plaatsvinden.

Vers 8 eindigt bijvoorbeeld met het spreken van hoogdravende woorden door de kleine hoorn, en vers 11 pakt dat weer op:

Toen keek ik, vanwege het geluid van de grote woorden die de hoorn sprak. Ik keek toe totdat het dier gedood werd en zijn lichaam vernietigd werd, en aan het laaiend vuur werd prijsgegeven.

DANIËL 7:11

We zien dus dat vers 11 verdergaat waar vers 8 ophield, en dat de verzen 9 en 10 een tussenzin vormen die niet noodzakelijk over hetzelfde chronologische tijdstip gaat.

Dat geldt ook voor de verzen 13 en 14. Ook het andere poëtische gedeelte lijkt er tussengevoegd te zijn, zonder dat het noodzakelijk verband houdt met het materiaal ervoor en erna wat betreft de chronologische volgorde. We moeten vaststellen dat deze twee poëtische gedeeltes in het hoofdstuk chronologisch enigszins losstaan van het verhaal. Waarom ze precies op die plaatsen zijn ingevoegd, daar kan iedereen naar raden. Misschien heeft iemand daar een heel redelijke verklaring voor, maar ik heb die niet. Ik weet alleen dat je in verwarring kunt raken als je een chronologische volgorde probeert te volgen en niet opmerkt dat deze gedeeltes spreken over dingen die meer boven de gebeurtenissen uitstijgen en niet noodzakelijk chronologisch verband houden met de gebeurtenissen die direct ervoor en erna worden beschreven. Misschien houden ze er in zekere zin verband mee, maar chronologisch houden ze er geen verband mee.

Er is nog een gedeelte dat in onze Bijbel als poëzie is weergegeven, in de verzen 23 tot en met 27, maar niet alle geleerden zijn het erover eens dat dit een poëtisch gedeelte is. Ik weet niet precies waarom daar verschil van mening over bestaat. Ik ben geen geleerde. Ik weet niet wat de argumenten voor en tegen zijn, en ik weet niet zeker of het veel uitmaakt. Ik kan alleen zeggen dat het later komt, na het verhaal, en deel

uitmaakt van de uitleg van het verhaal. Maar wat de twee korte poëtische gedeelten betreft waarvan onbetwist is dat ze poëzie zijn, moeten we er rekening mee houden dat ze misschien niet op hun chronologische plaats staan.

4

Het oordeel en de uitleg van het visioen

De verzen 9 en 10 zeggen:

Ik keek toe totdat er tronen werden geplaatst, en de Oude van dagen Zich neerzette. Zijn gewaad was wit als de sneeuw en het haar van Zijn hoofd als zuivere wol. Zijn troon bestond uit vuurvlammen en de wielen ervan waren laaiend vuur. Een rivier van vuur stroomde en ging voor Zijn aangezicht uit.

Duizendmaal duizenden dienden Hem en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor Zijn aangezicht. Het gerechtshof hield zitting en de boeken werden geopend.

DANIËL 7:9-10

Dit lijkt op het laatste oordeel, en ik zal opperen dat dit inderdaad zo is, maar we zullen zo meteen over deze verzen spreken. In vers 11 pakt Daniël de gedachte uit vers 8 weer op:

Ik keek toen vanwege het geluid van de hoogdravende woorden die de hoorn sprak. Ik bleef kijken tot het beest werd gedood — dat wil zeggen, het vierde beest, het beest met de tien hoorns waaruit de kleine hoorn groeide —

Ook de rest van de dieren ontnam men hun heerschappij, want verlenging van het leven was hun gegeven tot een bepaald tijdstip en een bepaalde tijd.

DANIËL 7:12

Dan krijgen we dit andere poëtische gedeelte in de verzen 13 en 14:

Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel Iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen. Hem werd gegeven heerschappij, eer en koningschap, en alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die Hem niet ontnomen zal worden, en Zijn koningschap zal niet te gronde gaan.

DANIËL 7:13-14

Nu krijgen we de uitleg, of de interpretatie, van het visioen.

Ik, Daniël, was tot in het diepst van mijn geest geraakt, en de visioenen die mij voor ogen kwamen, verschrikten mij. Ik kwam in de nabijheid van een van hen die daar stonden, en vroeg hem naar de juiste betekenis van dit alles. Hij vertelde die mij en liet mij de uitleg van deze zaken weten:

DANIËL 7:15-16

Hij sprak en zei:

Die grote dieren, die vier in getal zijn, zijn vier koningen, die uit de aarde zullen opstaan.

DANIËL 7:17

— wij zouden kunnen zeggen: vier wereldrijken —

Het is interessant dat ze in het visioen uit de zee opkwamen, maar volgens mij stelt de zee de hele wereld voor, de heidense wereld. Daarom gebruikt hij hier eenvoudigweg het woord ‘aarde’.

De heiligen van de Allerhoogste zullen echter het koningschap ontvangen. Zij zullen het koningschap in bezit nemen tot in eeuwigheid, ja, tot in der eeuwen eeuwigheid.

DANIËL 7:18

Deze twee verzen alleen al vatten het hele hoofdstuk samen. Daarin wordt samengevat dat er vier beesten, of vier koninkrijken, zullen zijn en dat het koninkrijk uiteindelijk aan de heiligen van de Allerhoogste wordt gegeven. Daar loopt het aan het einde van het hoofdstuk eigenlijk allemaal op uit. We hebben hier dus in twee verzen een heel korte samenvatting van het hele visioen en de betekenis ervan.

5

Het vierde dier en de kleine hoorn

Maar Daniël nam er geen genoegen mee dat hij niet meer informatie had dan dat. Hij was nieuwsgierig, vooral naar het vierde beest en de kleine hoorn, en daarover had hij niet echt bevredigende informatie gekregen. Daarom vroeg hij verder:

Toen wilde ik de ware betekenis weten van het vierde dier, dat verschilde van al de andere — uitzonderlijk schrikwekkend, zijn tanden waren van ijzer, zijn klauwen van brons, het at, verbrijzelde en de rest vertrapte het met zijn poten — en van de tien hoorns die op zijn kop zaten en van die andere, die oprees en waarvoor er drie afgevallen waren, namelijk die hoorn die ogen had en een mond vol grootspraak en waarvan de verschijning groter was dan die van zijn metgezellen.

DANIËL 7:19-20

Ik had namelijk toegekeken en gezien dat die hoorn oorlog voerde tegen de heiligen en dat hij hen overwon,

DANIËL 7:21

Dat kenmerk werd eerder niet genoemd. Dit is iets wat eraan wordt toegevoegd. De kleine hoorn was niet alleen hoogmoedig en godslasterlijk, maar voerde ook oorlog tegen de gelovigen, tegen de heiligen. En dit ging door, vers 22, totdat de Oude van dagen kwam en er een oordeel werd uitgesproken ten gunste van de heiligen van de Allerhoogste, en de tijd aanbrak dat de heiligen het Koninkrijk in bezit zouden nemen. En zo eindigt het visioen natuurlijk ook volgens de samenvatting in vers 18:

De heiligen van de Allerhoogste zullen het koninkrijk ontvangen en het voor altijd en eeuwig bezitten.

Hier zegt hij dus dat deze kleine hoorn, voordat dat gebeurde, een loopbaan had waarin hij de heiligen vervolgde. Dat ging door totdat de Oude van dagen kwam en de tijd aanbrak dat de heiligen het Koninkrijk in bezit zouden nemen.

Zo zei hij in vers 23 — en hier lijkt het erop dat dit poëzie is, hoewel, zoals ik al zei, niet iedereen het zo zou zien, maar in de New King James is het wel zo weergegeven:

Hij zei het volgende: Het vierde dier zal het vierde koninkrijk op aarde zijn, dat verschillen zal van al de andere koninkrijken. Het zal heel de aarde verslinden, het zal haar vertrappen en haar verbrijzelen.

DANIËL 7:23

Je vroeg naar het vierde dier. Laten we het eerst over hem hebben. Hij is het vierde koninkrijk dat opkomt:

Hij zei het volgende: Het vierde dier zal het vierde koninkrijk op aarde zijn, dat verschillen zal van al de andere koninkrijken. Het zal heel de aarde verslinden, het zal haar vertrappen en haar verbrijzelen. En de tien hoorns duiden aan dat uit dat koninkrijk tien koningen zullen opstaan, en na hen zal een ander opstaan. Die zal verschillen van die er eerder geweest waren. Drie koningen zal hij vernederen. Woorden tegen de Allerhoogste zal hij spreken, de heiligen van de Allerhoogste zal hij te gronde richten. Hij zal erop uit zijn bepaalde tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in zijn hand worden overgegeven voor een tijd, tijden en een halve tijd.

DANIËL 7:23-25

Daarna zal het gerechtshof zitting houden: men zal hem zijn heerschappij ontnemen, hem verdelgen en volledig vernietigen. Maar het koningschap en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder heel de hemel zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk zal een eeuwig koninkrijk zijn, en alles wat heerschappij heeft, zal Hem eren en gehoorzamen.

DANIËL 7:26-27

Hier is het einde van deze woorden. Wat mij, Daniël, betreft — mijn gedachten verschrikten mij zeer, en mijn gelaatskleur veranderde. Deze woorden bewaarde ik echter in mijn hart.

DANIËL 7:28

6

De vier rijken van Daniël 2 en 7

Nu zullen we ontdekken dat de koninkrijken die door deze vier dieren worden voorgesteld, dezelfde vier koninkrijken zijn die werden voorgesteld door de vier metalen in Nebukadnezars droom in hoofdstuk 2. Daar was een beeld met een hoofd van goud, een borst van zilver, een buik van brons en benen van ijzer, met voeten van ijzer en leem. En toen was er die steen die het beeld bij de voeten raakte en het verbrijzelde, het omverwierp en zelf uitgroeide tot een koninkrijk dat de hele aarde vulde.

Nu hebben we hier dezelfde opeenvolging van gebeurtenissen. Je hebt vier koninkrijken. Het hoofd van goud komt overeen met de leeuw hier. Dat was Babylon. De borst van zilver komt overeen met de beer hier. Dat is het Medo-Perzische Rijk. De buik van brons komt overeen met het luipaard in dit visioen. Dat is Alexander de Grote en het Griekse Rijk. En dan komen het ijzer en het leem, de benen en voeten van het beeld in hoofdstuk 2, overeen met dit onbenoembare dier dat niet kan worden beschreven als een bekend dier. Het is gewoon woest. Het heeft ijzeren tanden. Dat kan natuurlijk een rechtstreeks verband zijn tussen dit dier en de ijzeren benen, maar misschien ook niet. Het is in elk geval hetzelfde koninkrijk. Zijn ijzeren tanden worden hier in vers 7 genoemd. En dit is het Romeinse Rijk.

Nu maken we hier kennis met tien hoorns op dit dier. Sommige mensen zouden zeggen dat de tien tenen aan de voeten van het beeld in Daniël 2 overeenkomen met deze tien hoorns. En later, in vers 24, wordt ons verteld dat deze tien hoorns tien koningen zijn:

De tien hoorns zijn tien koningen die uit dit koninkrijk zullen voortkomen, dat wil zeggen: uit het vierde dier.

Dus op beide plaatsen, in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7, de openings- en de slothoofdstukken van het Aramese gedeelte van het boek, hebben we dezelfde periode en grotendeels dezelfde personages. Maar hier zijn er enkele nieuwe ontwikkelingen.

Net als in hoofdstuk 2 liep het visioen, of de droom, uit op het Koninkrijk van God: de steen raakte het beeld bij de voeten en groeide uit tot een universeel koninkrijk dat de hele aarde vulde. Ook hier is het Koninkrijk van God de uiteindelijke uitkomst.

7

Het koninkrijk van de Mensenzoon

En ik geloof dat het in vers 13 hierdoor wordt voorgesteld:

Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel Iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen. Hem werd gegeven heerschappij, eer en koningschap, en alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die Hem niet ontnomen zal worden, en Zijn koningschap zal niet te gronde gaan.

DANIËL 7:13-14

Dit is dus zonder twijfel hetzelfde Koninkrijk. Dat zouden we ook kunnen afleiden als we het niet zeker wisten. Het Koninkrijk van God, dat in Daniël 2:44 uiteindelijk de hele wereld in beslag neemt — deze Zoon des mensen ontvangt een Koninkrijk, en alle volken, natiën en talen moeten Hem dienen. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij die niet voorbij zal gaan. Zijn Koninkrijk is het Koninkrijk dat niet vernietigd zal worden.

Dat werd ook gezegd over de steen die uitgroeide tot een grote berg. God zou een koninkrijk oprichten dat nooit vernietigd zou worden. Het zou niet op anderen overgaan. Het is heel duidelijk dat we hier dezelfde opeenvolging hebben. We hebben vier heidense rijken: Babylon, Medië-Perzië, Griekenland en Rome, gevolgd door het Koninkrijk van de Messias. Hier komen nieuwe kenmerken naar voren, want dit visioen vertelt ons iets wat het andere ons niet vertelt. Het spreekt over de kleine

hoorn. De kleine hoorn is een godslasterlijke macht en vervolgt ook de heiligen. Blijkbaar doet hij dat tot aan het laatste oordeel. Zo klinkt het in ieder geval wanneer er in vers 22 staat dat de vervolging voortduurt totdat:

totdat de Oude van dagen kwam, de heiligen van de Allerhoogste recht verschaft werd en het tijdstip was bereikt dat de heiligen het koningschap in bezit namen.

DANIËL 7:22

Mijn indruk is dat dit werkelijk het einde van de wereld is, wanneer de heiligen het Koninkrijk in bezit nemen. We gaan ook nu al het Koninkrijk binnen, maar bij de wederkomst van Christus beërven we het Koninkrijk als heersers daarin, samen met Christus. Ik geloof dus dat we in dit visioen het laatste oordeel zien. Ik zal ook betogen dat de verzen 9 en 10 een beeld van dat laatste oordeel zijn.

De nieuwe kenmerken van het Koninkrijk die we hier zien, zijn dat het een einde maakt aan een periode van vervolging. Die periode van vervolging werd niet genoemd in het visioen van Nebukadnezar in hoofdstuk 2. Dat is hier een nieuw kenmerk. De kleine hoorn, en wat die ook maar voorstelt, werd in het andere visioen niet genoemd. Hier wordt gezegd dat het Koninkrijk van de Messias aan het volk van de Messias wordt gegeven. Het volk van God zal regeren. In hoofdstuk 2 lazen we dat het Koninkrijk werd opgericht en de hele wereld bedekte, maar we lazen daar niet het detail dat dit betekent dat het volk van God zal regeren. Dat kenmerk wordt hier dus eveneens toegevoegd. En daartussenin zijn er veel details die we moeten bekijken.

8

Jezus als de Zoon des mensen

Laten we naar de verzen 13 en 14 kijken. Dat is volgens mij werkelijk het centrale hoogtepunt. Daar staat:

Ik keek naar de visioenen in de nacht, en daar zag ik iemand die leek op de Mensenzoon.

Wij kennen de term Zoon des mensen als een titel voor Christus, maar dat komt doordat Jezus die titel voor Zichzelf gebruikte. Ik denk dat Jezus Zichzelf in de Evangeliën zeventig keer of vaker de Zoon des mensen noemde. Overigens deed niemand anders dat, behalve Stefanus toen hij gestenigd werd. Hij zei:

En hij zei: Zie, ik zie de hemelen geopend en de Zoon des mensen, staande aan de rechter hand van God.

HANDELINGEN 7:56

Maar afgezien van die uitspraak van Stefanus noemt niemand anders in het Nieuwe Testament Jezus de Zoon des mensen. Jezus doet dat wel.

Geleerden zeggen soms dat Jezus die term gebruikte omdat het een verheven term was. Op grond van deze passage in Daniël waren de rabbijnen gaan spreken over een figuur die de Zoon des mensen werd genoemd, die een koning en een messias was. Wanneer Jezus Zichzelf de Zoon des mensen noemde, gebruikte Hij de term volgens hen dus zoals de rabbijnen die gebruikten, als een verheven titel voor Zichzelf.

Ik weet niet zeker of ze daarin gelijk hebben. Het is waar dat de rabbijnen de term Zoon des mensen als titel voor de Komende gingen gebruiken, maar ik weet niet zeker of Jezus het rabbijnse gebruik in gedachten had toen Hij die term gebruikte. Ik zal je daarvoor enkele redenen geven.

Eén reden is dat Jezus vermeed om in het openbaar te zeggen dat Hij de Messias was. Als de rabbijnen de Zoon des mensen in hun taalgebruik als de Messias beschouwden, lijkt het niet waarschijnlijk dat Hij de term Zoon des mensen volgens hun taalgebruik zou gebruiken. Dat zou namelijk neerkomen op de bewering dat Hij de Messias was. Toch vermeed Jezus het om mensen te vertellen dat Hij de Messias was. Toen de discipelen beleden dat Hij de Messias was, gebod Hij hun nadrukkelijk tegen niemand te zeggen dat Hij Jezus, de Christus, was (Mattheüs 16:20).

Toen de Joden in het Evangelie van Johannes tegen Jezus zeiden:

De Joden dan omringden Hem en zeiden tegen Hem: Hoelang houdt U ons in het onzekere? Als U de Christus bent, zeg het ons vrijuit.

JOHANNES 10:24

zei Hij alleen maar:

Ik heb jullie alles verteld wat ik daarover ga vertellen.

Hij verklaarde niet openlijk dat Hij de Messias was, hoewel Hij Zichzelf vaak de Zoon des mensen noemde.

Hoewel de rabbijnen Zoon des mensen dus misschien beschouwden als een verheven titel die gelijkstond aan de Messias, hoeft Jezus met het gebruik van die term niet juist dat specifieke punt te hebben willen maken. De term Zoon des mensen werd tenslotte al lange tijd in het Oude Testament gebruikt voordat de rabbijnen hem op die manier gebruikten.

9

De betekenis van ‘zoon des mensen’

Als het Oude Testament de Messias ooit aanduidt als de Zoon des mensen, dan is dat in dit vers, Daniël 7:13. Er is namelijk beslist geen andere plaats in het Oude Testament waar de Zoon des mensen naar de Messias verwijst. De term Zoon des mensen wordt in het Oude Testament meer dan honderd keer in algemene zin gebruikt, met de betekenis van een mens, slechts een mens. Ezechiël wordt in zijn boek bijvoorbeeld, naar ik meen, negentig of zeventig keer Zoon des mensen genoemd. Ook Daniël zal verderop in het boek Zoon des mensen worden genoemd. Het betekent gewoon een mens, slechts een mens, een zoon van het stof.

In de poëtische geschriften van het Oude Testament wordt ‘mens’ parallel gebruikt met de term Zoon des mensen. Zoon des mensen en mens zijn parallelle begrippen. Het zijn twee manieren om hetzelfde te zeggen. Een mens is een mensenzoon, een zoon van Adam. Daarom was de term Zoon des mensen in het Oude Testament gewoonlijk een bescheiden aanduiding, waarmee over slechts een mens werd gesproken, in tegenstelling tot God. Toen God Ezechiël Zoon des mensen noemde, zette Hij hem daarmee ongetwijfeld op zijn plaats: ‘Ik ben God Die spreekt, en jij bent slechts een mensenzoon. Je bent maar een mens.’

Toen Jezus Zichzelf Zoon des mensen noemde, was dat naar mijn overtuiging een nederige aanduiding. Dat zou de reden kunnen zijn waarom geen van de andere schrijvers van de Schrift Hem zo noemde. Zij noemden Hem Zoon van God en gebruikten andere termen die Hij Zelf minder vaak gebruikte, omdat Hij nederig over Zichzelf sprak. Maar de gemeente wilde daarna misschien geen kleinerende benamingen en titels voor Christus gebruiken. Zij wilden benadrukken dat Hij de Messias, de Koning der koningen, de Heere en de Zoon van God is. Dat wil zeggen: alle geschriften van de christenen richtten zich op de heerlijke en aanzienrijke aspecten van Christus. Dat zou de reden kunnen zijn waarom zij nooit de term Zoon des mensen gebruikten, die niet zo’n titel was.

Nu is het waar dat we de Messias hier in hoofdstuk 7, vers 13, aangeduid zien als iemand als een mensenzoon. In het Aramees kan dat eenvoudig ‘een mens’ betekenen. In Daniëls tijd was de term Zoon des mensen nog niet eerder als messiaanse titel gebruikt. De term werd daarentegen al veelvuldig gebruikt in de eenvoudige betekenis ‘een mens’. Wanneer hij zegt:

Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel Iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen.

DANIËL 7:13

zou dat dus eenvoudig kunnen betekenen: ‘Ik zag iemand die op een mens leek’, in tegenstelling tot de anderen, die op dieren leken. De ene leek op een leeuw. De andere leek op een beer. Weer een andere leek op een luipaard. Deze leek op een mens. Dit was een menselijke gestalte, in tegenstelling tot een dierlijke gestalte.

Wij herkennen deze persoon natuurlijk als Jezus, en daardoor wordt dit inderdaad een titel voor Christus. Maar voordat Daniël de term gebruikte, had die in zijn tijd niet die betekenis. In onze Bijbel wordt de term Zoon des mensen met hoofdletters geschreven. ‘Zoon’ en ‘Mens’ krijgen beide een hoofdletter, omdat onze vertalers hierin een verwijzing naar Jezus herkennen. Maar in het Hebreeuws worden geen hoofdletters gebruikt. Het is heel goed mogelijk dat Daniël eenvoudig dit koninkrijk tegenover de eerder genoemde koninkrijken stelt. Die lijken op dieren. Het zijn beesten. Het zijn monsters. Maar dit is menselijk. Dit is een rationeel koninkrijk, gemaakt naar het beeld van God en niet als de dieren. En het blijkt overeen te komen met Jezus Zelf, Die dit koninkrijk heeft gevestigd.

10

De Mensenzoon gaat naar de Oude van dagen

Wanneer we naar vers 13 en 14 kijken, moeten we ervoor zorgen dat we er geen verkeerd beeld van krijgen. Want hij zegt:

Ik keek naar de visioenen in de nacht, en daar zag ik iemand die leek op de Zoon des mensen, of een mensenzoon. In het Nieuwe Testament vinden we veel verwijzingen naar Jezus Die op de wolken van de hemel komt. In de gedachten van de meeste mensen wordt dat doorgaans in verband gebracht met een eschatologische gebeurtenis, namelijk de wederkomst van Christus. In sommige gevallen zien preteristen het als een verwijzing naar de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus, en in sommige gevallen lijkt dat gerechtvaardigd.

Hoe dan ook, geen van beide gebeurtenissen lijkt hier bedoeld te zijn. Hoewel de bewoording hetzelfde is, ‘komend op de wolken’, komt Hij niet op de wolken naar de aarde. Hij gaat juist van de aarde weg. Hij gaat naar de Oude van dagen. Dat is God in de hemel. De Zoon des mensen wordt vanuit het gezichtspunt van Daniël gezien terwijl

Hij op de wolken van de hemel komt. Daniël bevindt zich in de hemel, dicht bij de Oude van dagen, en ziet dat de Zoon des mensen bij Hem wordt gebracht. Als Daniëls gezichtspunt op aarde was en iemand naar God werd meegenomen, dan zou die persoon vanuit het gezichtspunt van de spreker naar Hem toe worden meegenomen en niet bij Hem worden gebracht.

Daniël ziet zichzelf in de troonzaal van God. Daar zit God, Die hier verscheidene keren de Oude van dagen wordt genoemd, kennelijk op de troon. De Messias, of de Zoon des mensen, komt door de wolken naar Hem toe. We weten dat Jezus in Handelingen, hoofdstuk 1, naar de hemel opvoer en door de wolken heen ging. De discipelen stonden te kijken en zagen Hem in de wolken verdwijnen, zegt Handelingen, hoofdstuk 1. Daniël bevindt zich aan de andere kant van die wolken. Hij ziet Jezus door de wolken heen, in de wolken, naar de hemel komen.

Er staat:

Hem werd gegeven heerschappij, eer en koningschap, en alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die Hem niet ontnomen zal worden, en Zijn koningschap zal niet te gronde gaan.

DANIËL 7:14

Dat is wat er gebeurde toen Jezus naar de hemel ging en aan de rechterhand van God ging zitten. Hij ontving koninklijk gezag. Hij werd op de troon geplaatst. Dit is de formele troonsbestijging van Jezus Christus als Koning bij Zijn hemelvaart. Er staat dat alle volken, natiën en talen Hem moesten dienen. Dat is wat zij behoren te doen, en dat is wat zij uiteindelijk zullen doen. Zij behoren dat te doen omdat Hij op de troon is geplaatst. Daarom behoren zij Hem te dienen en daarom zullen zij dat uiteindelijk ook doen.

Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij. Die zal lange tijd standhouden. Het kan een tijd duren voordat alle volken ertoe worden gebracht Hem te dienen, maar ze behoren dat allemaal te doen. Want Hij is opgevaren en God heeft Hem tot Koning, Heere en Messias gemaakt. Zijn koninkrijk zal niet vernietigd worden.

Dus ik geloof dat we in vers 13 en 14 de vestiging van het Koninkrijk van God als het vijfde koninkrijk zien. Dit is niet aan het einde van de wereld, bij de wederkomst. Dit is bij de hemelvaart van Christus, toen Hij opvoer en aan de rechterhand van God ging zitten, waar Hij op de troon werd geplaatst. Dat komt overeen met wat we over het kleine steentje zagen in het vorige visioen over dit onderwerp: vier koninkrijken en daarna de steen. De steen trof het beeld aan de voeten, en Daniël zei:

In de dagen van die koningen zal de God van de hemel echter een Koninkrijk doen opkomen dat voor eeuwig niet te gronde zal gaan en waarvan de heerschappij niet op een ander volk zal overgaan. Het zal al die andere koninkrijken verbrijzelen en tenietdoen, maar zelf zal het voor eeuwig standhouden.

DANIËL 2:44

De laatste van die koninkrijken was het Romeinse Rijk.

Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel Iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen.

DANIËL 7:13

11

Wanneer werd Gods koninkrijk gevestigd?

Ik wijs hierop omdat, zoals ik eerder duidelijk heb gemaakt toen we in hoofdstuk 2 waren, er een zeer gangbare en populaire opvatting over het Koninkrijk van God bestaat die zegt dat het niet bij Jezus' eerste komst werd gevestigd. Dit is de opvatting van de bedelingenleer. Zij stellen dat Jezus kwam en verkondigde dat het Koninkrijk nabij was, met de bedoeling dat het Koninkrijk gevestigd zou worden, maar dat dit werd verhinderd doordat de Joden Hem verwierpen. Daarom werd het Koninkrijk niet gevestigd, maar uitgesteld. Wanneer Hij terugkomt, zal Hij het Koninkrijk dan

vestigen als een duizendjarige heerschappij op aarde. Onder aanhangers van de bedelingenleer ligt de vestiging van het Koninkrijk van de Messias dus nog in de toekomst. Die heeft nog niet plaatsgevonden. Ze wacht op de wederkomst van Christus, wanneer Hij Zijn duizendjarig Koninkrijk vestigt.

Dit is duidelijk een andere opvatting over deze dingen. Ik stel dat het Koninkrijk van God bij Christus' eerste komst werd gevestigd. De opvatting van de bedelingenleer zegt: nee, het zal bij Zijn wederkomst worden gevestigd. Ze zijn het er allemaal over eens dat Jezus, toen Hij hier was, verkondigde dat het Koninkrijk nabij was. Maar het verschil is dat de aanhanger van de bedelingenleer gelooft dat het nabij had moeten zijn, maar dat het in werkelijkheid werd uitgesteld en ergens in de toekomst nabij zal zijn.

Daarom verschilt de uitleg die de bedelingenleer aan Daniël 2 geeft van de uitleg die ik heb gegeven. Want in Daniël 2 was de steen die het beeld aan de voeten trof Christus, Die kwam en Zijn Koninkrijk vestigde in de tijd van het historische Romeinse Rijk. De opvatting van de bedelingenleer is natuurlijk dat de steen de wederkomst van Christus is, waarbij Hij een duizendjarig Koninkrijk vestigt. Ik weet niet zeker waarom zij zouden denken dat het duizendjarig is, aangezien er uitdrukkelijk staat dat het Koninkrijk dat Hij vestigt nooit zal eindigen en voor eeuwig en altijd zal voortduren. Dat is niet helemaal hetzelfde als zeggen dat het een duizendjarige heerschappij is. Maar omdat de bedelingenleer de duizendjarige heerschappij gelijkstelt aan het Koninkrijk van God in Daniël, zijn de aanhangers ervan bereid die specifieke moeilijkheid over het hoofd te zien, of misschien lossen ze haar op de een of andere manier op.

Het punt is dat zij zeggen dat het niet de eerste komst van Christus is, maar de tweede. Maar omdat de steen in de droom het beeld aan de voeten treft, zou dat betekenen dat het beeld moet bestaan op het moment dat het Koninkrijk wordt gevestigd. Als het Koninkrijk het beeld werkelijk aanvalt en vernietigt, dan moet het beeld bestaan wanneer het Koninkrijk komt. Als het Koninkrijk nog toekomstig is, als het Koninkrijk nog niet gekomen is, dan betekent dat dat het beeld zich op de een of andere manier tot aan het einde van de wereld moet uitstrekken, zodat het er kan zijn wanneer Jezus het aan de voeten treft.

12

De leer van een hersteld Romeins Rijk

Zoals ik zei toen we hoofdstuk 2 behandelden, houdt de bedelingenleer het volgende in. Hoewel haar aanhangers het met alle anderen eens zijn dat de ijzeren benen van het beeld in hoofdstuk 2 het historische Romeinse Rijk zijn, en dat dit rijk in de vijfde eeuw na Christus ten val kwam, geloven zij niettemin dat er een herleving van het Romeinse Rijk zal komen. Die zal bestaan uit tien naties in het gebied van de oude Romeinse wereld, met andere woorden, West-Europa. Dat zal het herleefde Romeinse Rijk van de laatste dagen zijn. Zij geloven dat de antichrist daar zal regeren.

Alles wat ik zojuist heb gezegd, behoort strikt genomen tot de terminologie van de bedelingenleer. In de Bijbel wordt nergens naar een herleefd Romeins Rijk verwezen. In de Bijbel wordt nergens verwezen naar een verbond van tien Europese naties in de eindtijd. In feite wordt in de Bijbel ook nergens verwezen naar een antichrist in die betekenis. Het woord 'antichrist' wordt gebruikt, maar niet in de betekenis waarin de aanhangers van de bedelingenleer het gebruiken. Het woord 'antichrist' wordt in de Bijbel nooit toegepast op een bepaalde tiran, een bepaalde wereldheerser. Dat is eenvoudigweg een toepassing van het woord vanuit de bedelingenleer.

Wanneer de aanhangers van de bedelingenleer naar dit huidige visioen kijken, herkennen zij, net als wij, dezelfde vier koninkrijken, en het vierde beest is het Romeinse Rijk. Maar het heeft tien horens. Aanhangers van de bedelingenleer zijn geneigd te zeggen dat, hoewel het beest zelf wordt gedood en het Romeinse Rijk in de

geschiedenis ten val komt, de tien horens tot in de eindtijd zullen voortbestaan. In hun midden zal een kleine horen opkomen, die zij opvatten als de antichrist. Hij zal de heiligen vervolgen. Als tijdsduur wordt gegeven:

Hij zei het volgende: Het vierde dier zal het vierde koninkrijk op aarde zijn, dat verschillen zal van al de andere koninkrijken. Het zal heel de aarde verslinden, het zal haar vertrappen en haar verbrijzelen. En de tien hoorns duiden aan dat uit dat koninkrijk tien koningen zullen opstaan, en na hen zal een ander opstaan. Die zal verschillen van die er eerder geweest waren. Drie koningen zal hij vernederen. Woorden tegen de Allerhoogste zal hij spreken, de heiligen van de Allerhoogste zal hij te gronde richten. Hij zal erop uit zijn bepaalde tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in zijn hand worden overgegeven voor een tijd, tijden en een halve tijd. Daarna zal het gerechtshof zitting houden: men zal hem zijn heerschappij ontnemen, hem verdelgen en volledig vernietigen. Maar het koningschap en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder heel de hemel zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk zal een eeuwig koninkrijk zijn, en alles wat heerschappij heeft, zal Hem eren en gehoorzamen.

DANIËL 7:23-27

wat wij over het algemeen opvatten als drieënhalf jaar. Het wordt niet uitdrukkelijk gezegd, maar die uitdrukking lijkt in Openbaring overeen te komen met een periode van tweeënveertig maanden, wat drieënhalf jaar is.

13

De eindtijdisie op de kleine hoorn

De aanhanger van de bedelingenleer zegt dat er in de eindtijd een herleefd Romeins Rijk zal zijn. Deze tien horens zijn de tien tenen van het beeld in hoofdstuk 2. Uit dit rijk van tien naties zal een heerser opkomen die een tiran en een wereldheerser zal zijn, en hij zal de gemeente drieënhalf jaar vervolgen. Of niet de gemeente, want zij geloven dat de gemeente weg zal zijn, maar de heiligen. Zij stellen de heiligen niet gelijk aan de gemeente. Zo komt de bedelingenleer bij een antichrist in deze beelden uit.

Maar net als in het visioen van hoofdstuk 2 krijgen we ook hier eigenlijk geen enkele aanwijzing dat er een onderbreking zit in het bestaan van het vierde beest. In hoofdstuk 2 vonden we geen onderbreking bij de enkels van het beeld, waarbij de benen het oude Romeinse Rijk waren en de voeten een Romeins Rijk van de laatste dagen zijn dat 1500 jaar later opkomt.

Met andere woorden, de aanhangers van de bedelingenleer zijn de mensen die zeggen dat zij de Bijbel letterlijk nemen. Bedenk dat dit is waar zij bekend om staan: zij nemen de Bijbel, en vooral Bijbelse profetie, letterlijk. Daarmee menen zij moreel sterker te staan dan het traditionele christendom, dat dingen vergeestelijkt. De reden waarom aanhangers van de bedelingenleer zeggen dat hun visie juist is, in tegenstelling tot wat alle christenen vóór 1830 onderwezen, is dat die christenen vóór 1830 de fout maakten de dingen niet letterlijk te nemen, terwijl Darby en zijn systeem de dingen wel letterlijk nemen. Dus komen zij bij Daniël hoofdstuk 2 en nemen het letterlijk. Wanneer zij bij de enkels van het beeld een onderbreking van 1500 jaar aantreffen, tussen de val van het oude Rome en de opkomst van een vermeend toekomstig Rome, zit er niets letterlijks in die uitleg. Zij vinden ook een onderbreking tussen de 69e en de 70e week van Daniël in hoofdstuk 9, waarover we het in een latere lezing zullen hebben. Maar deze onderbrekingen zijn niet in de tekst te vinden. Ze worden niet letterlijk genomen. Als je de passage letterlijk neemt, wordt Jezus' Koninkrijk gevestigd in het Romeinse Rijk, het enige Romeinse Rijk waarover de Bijbel spreekt. Er wordt nergens verwezen naar nog een ander Romeins Rijk in de toekomst.

14

De tien hoorns na de val van Rome

Zo is ook dit vierde beest het Romeinse Rijk, en in vers 11 wordt het beest gedood en wordt zijn lichaam aan de vlammen prijsgegeven. Dat lijkt de val van het Romeinse Rijk te zijn. Zoals ik bij vers 24 heb aangegeven, wordt ons verteld dat de tien horens tien koningen zijn die uit dit koninkrijk opkomen, kennelijk bij de ondergang ervan. Het Romeinse Rijk viel uiteen in afzonderlijke Europese staten. Er zijn pogingen gedaan om het getal tien letterlijk te nemen. Veel oudere commentatoren somden enkele van de etnische volken van Europa op die ontstonden en probeerden ze zo te groeperen dat het er in totaal tien waren. De Hunnen waren er één, de Ostrogoten een ander en de Visigoten weer een ander. Vervolgens voegden zij de Sueben en de Alanen samen als een vierde. De Vandalen waren weer een ander volk, de Franken waren het zesde, de Bourgondiërs het zevende, de Herulen het achtste, het negende zou bestaan uit de samengevoegde Angelen en Saksen op de Britse Eilanden, en het tiende zouden de Longobarden zijn.

Voor mij zit er iets kunstmatigs in die opsomming, want er staan eigenlijk twaalf volken in, maar sommige worden samengevoegd om er tien van te maken, omdat men wil dat het er letterlijk tien zijn. Ik weet niet of het er letterlijk tien moeten zijn. Ik weet niet of tien het letterlijke aantal moet zijn. Misschien is dat wel zo, en als dat zo is, is deze opsomming, die vóór de bedelingenleer traditioneel was, misschien juist. De commentatoren zeiden over het algemeen dat dit de tien etnische volken van Europa zijn waarin het Romeinse Rijk uiteenviel. Natuurlijk hebben die volken zich uiteindelijk opnieuw gegroepeerd en georganiseerd tot moderne Europese naties. Maar het punt is dat het beest sterft en het Romeinse Rijk valt, terwijl elementen ervan voortbestaan in afzonderlijke etnische groepen die eruit voortkomen. Onder hen komt een kleine horen op die zeer belangrijk is.

Om van deze kleine horen een toekomstige antichrist te maken, moeten we op de een of andere manier het bestaan van het vierde beest verlengen tot aan de laatste dagen, die nog in de toekomst liggen, en dat is eenvoudigweg niet gebeurd. Er wordt uitdrukkelijk gezegd dat het beest stierf en verbrand werd, en dat is in de geschiedenis ook gebeurd, als we ervan uitgaan dat het vierde beest het Romeinse Rijk is. Daarom

zouden we aannemen dat de kleine horen ergens in die algemene historische omgeving van de val van het Romeinse Rijk opkwam. Het is een van de horens waarin het rijk uiteenviel en die het rijk overleefden. Maar hij werd forser, groter en ging de andere overheersen, en hij was anders van aard dan zij.

In vers 24 wordt ons verteld dat de kleine horen anders was dan de eerste:

Na die tien zal er nog een opstaan. Hij zal anders zijn dan de eersten en drie koningen onderwerpen, enzovoort, Dat is vers 25. Hij zal van plan zijn tijden en wetten te veranderen, en de heiligen zullen voor een tijd, tijden en een halve tijd in zijn hand worden gegeven.

Nogmaals, de populaire visie van de bedelingenleer is dat dit de toekomstige antichrist is. Maar om dat zo te laten zijn, moet je het visioen duizenden jaren verder doortrekken dan het lijkt te gaan. Het is beslist niet de enige manier om het te begrijpen. Ik denk niet dat het noodzakelijkerwijs de meest verantwoorde manier is. Laten we deze dingen daarom wat uitvoeriger bespreken. Laten we teruggaan naar het begin en bespreken hoe dit alles begint.

15

De zee, de winden en het beest

In hoofdstuk 7, vers 2, staat:

Daniël nam het woord en zei: 's Nachts in mijn visioen keek ik toe, en zie, de vier winden van de hemel zweepten de grote zee op,

DANIËL 7:2

Deze onstuimigheid op zee zorgde ervoor dat deze vier beesten na elkaar uit de zee opkwamen. Het is alsof ze door de stormen op zee werden opgejaagd. Deze beeldspraak verschijnt opnieuw in het boek Openbaring, eerst in hoofdstuk 7, waar een bevel wordt gegeven aan de vier engelen die de vier winden tegenhouden. Vers 1 van Openbaring 7 zegt:

Hierna zag ik vier engelen staan op de vier hoeken van de aarde. Zij hielden de vier winden van de aarde tegen, opdat er geen wind zou waaien op de aarde, of op de zee of tegen enige boom.

OPENBARING 7:1

De onstuimigheid die ervoor zorgt dat deze beesten opkomen, wordt dus een ogenblik tegengehouden, totdat de dienaren van God verzegeld zijn.

Later, in Openbaring 13, staat dan in vers 1:

En ik zag uit de zee een beest opkomen, dat zeven koppen en tien hoorns had, en op zijn hoorns waren tien diademen, en op zijn koppen een godslasterlijke naam.

OPENBARING 13:1

De tien horens lijken op die van het vierde beest in Daniël. Maar vers 2 zegt:

En het beest dat ik zag, leek op een panter, en zijn poten waren als die van een beer, en zijn muil was als de muil van een leeuw. En de draak gaf hem zijn kracht, zijn troon en grote macht.

OPENBARING 13:2

Dat lijkt op het derde beest van Daniël; in de Engelse vertaling wordt voor zowel ‘panter’ in Openbaring als ‘luipaard’ in Daniël hetzelfde woord gebruikt. Het had poten als die van een beer. Dat lijkt op het tweede beest van Daniël. Het had een muil als die van een leeuw, wat lijkt op het eerste beest van Daniël. Het beest in Openbaring 13 lijkt dus een samenstelling van alle beesten van Daniël te zijn. Zoals ik zei toen we

Openbaring bestudeerden, geloof ik dat het beest in Openbaring alle koninkrijken uit alle tijden vertegenwoordigt die de gemeente vervolgen. Maar daar zullen we ons nu niet mee bezighouden. Daniël gebruikt deze beeldspraak niet op die manier. We hebben dus vier afzonderlijke koninkrijken die het ene na het andere komen.

16

De leeuw als beeld van Babylon

In vers 4 is het eerste als een leeuw en had het adelaarsvleugels. Leeuwen met vleugels zijn een veelvoorkomende versiering op de poorten van de paleizen van de Babylonische koningen. Sommige daarvan zijn in het British Museum te zien. Ze zijn enorm. Ik heb die gevleugelde leeuwen daar gezien. Ze hebben de vleugels van adelaars, maar toch hebben ze het lichaam en de kop van leeuwen.

Sommige geleerden zeggen dat dit het oorspronkelijke beeld van de cherubs is. Vergeet niet dat de cherubs een gezicht als dat van een adelaar hadden, en vleugels en een gezicht als dat van een leeuw, maar ook een gezicht als dat van een rund en een gezicht als dat van een mens. Sommigen menen dat het idee van cherubs zich heeft ontwikkeld van een eenvoudiger vorm, een leeuw met adelaarsvleugels, tot een wezen met de vleugels en gezichten, enzovoort, van deze verschillende dingen. Dat is een theorie. Ik weet niet of die theorie enige waarde heeft. Zelfs als ze waar blijkt te zijn, weet ik niet of ze ergens betekenis voor heeft.

Hoe dan ook, een gevleugelde leeuw was een bekend beeld van Babylon. De beeldspraak lijkt vervolgens naar Nebukadnezar te verwijzen, wanneer er staat dat zijn vleugels werden uitgerukt. Het werd van de aarde opgetild en als een mens op twee voeten gezet, en het werd een mensenhart gegeven. Dit is vrijwel zeker een toespeling op wat er met Nebukadnezar gebeurde toen zijn haar uitgroeide als de veren van een adelaar. Toen hij uiteindelijk weer bij zinnen kwam en als een mens rechtop ging staan, kreeg hij een mensenhart terug. Hij verzorgde zichzelf, enzovoort, en de veren werden als het ware verwijderd.

17

De beer en het luipaard

Hoe dan ook, het eerste beest is duidelijk te vereenzelvigen met Babylon. Het tweede was als een beer. In vers 5 staat dat het aan één kant opgericht was. Dat betekent dat de ene kant meer op de voorgrond trad dan de andere, en dat zouden de Perzen van het Medo-Perzische Rijk zijn. De Perzen waren de meest vooraanstaande van de twee volken in dat rijk. Het had drie ribben in zijn muil. De meeste geleerden zijn het erover eens dat dit verwijst naar de drie koninkrijken die Perzië veroverde om de overhand te krijgen en Babylon als heersend koninkrijk te vervangen. Die drie koninkrijken waren allereerst Babylon, maar ook Lydië, een oud koninkrijk daarboven in Klein-Azië, en Egypte. Door deze grote koninkrijken te veroveren kwam het Medo-Perzische Rijk dus aan de macht.

Vers 6 zegt:

Daarna keek ik, en zie, er was nog een ander dier, als een luipaard. Het had vier vogelvleugels op zijn rug en het dier had vier koppen. En het werd heerschappij gegeven.

DANIEL 7:6

Het had vier vleugels op zijn rug. Gevleugelde luipaarden en gevleugelde leeuwen waren populaire afbeeldingen in beelden en dergelijke die in die periode werden gemaakt. Vier vleugels is natuurlijk onnatuurlijk. Zelfs twee vleugels bij een luipaard is onnatuurlijk, maar gevleugelde beesten, of vogels, hebben gewoonlijk twee vleugels. Vier vleugels spreekt waarschijnlijk van een veel snellere vlucht, want dit verwijst naar Alexander de Grote, onder wie het Griekse Rijk zich zeer snel uitbreidde. Hij begon toen hij ongeveer twintig jaar oud was en stierf twaalf jaar later, nadat hij de bekende wereld had veroverd. Zijn veroveringen verliepen zeer snel.

In vers 6 staat dat dit beest vier koppen had. We zullen meer over die koppen zeggen wanneer we bij hoofdstuk 8 komen, want daar wordt Alexanders koninkrijk beschreven als een ander soort dier. In dat geval is het een geitenbok met een opvallende hoorn, waarvan werd gezegd dat die zijn eerste koning was. Dat is

Alexander. In hoofdstuk 8 is de geitenbok met de opvallende hoorn op zijn kop het Griekse Rijk met zijn koning Alexander. Maar in hoofdstuk 8 zal die hoorn worden afgebroken en door vier horens worden vervangen. Dat zijn de vier generaals van Alexander die na zijn dood zijn rijk onder elkaar verdeelden. Zij zijn ongetwijfeld de vier koppen die hier worden genoemd, maar hier wordt verder niets over hen gezegd. Ze zullen centraal staan wanneer we Alexanders koninkrijk in hoofdstuk 8 nader bekijken, maar hier wordt alleen naar hen verwezen.

18

Het vierde dier en zijn hoogmoedige hoorn

In vers 7:

Daarna keek ik toe in de nachtvisioenen, en zie, het vierde dier was schrikwekkend, gruwelijk, en uitzonderlijk sterk. Het had grote ijzeren tanden. Het at en verbrijzelde, en de rest vertrapte het met zijn poten. Het verschilde van al de dieren die ervóór geweest waren. En het had tien hoorns.

DANIEL 7:7

Ook dit komt overeen met de ijzeren benen van het beeld dat Nebukadnezar zag. Aan het einde staat dat het tien horens had. Die worden later uitgelegd, en we hebben het er al over gehad.

Deze vier koninkrijken komen en gaan vervolgens nogal snel, zodat de aandacht kan verschuiven naar dit hoorntje dat uit het vierde beest groeit. Er staat:

Terwijl ik op de hoorns bleef letten, zie, een andere, kleine, hoorn rees daartussen op. Drie van de eerdere hoorns werden voor hem uitgerukt. En zie, in die hoorn waren ogen als mensenogen en een mond vol grootspraak.

DANIEL 7:8

De kleine hoorn is dus hoogmoedig. We zullen ontdekken dat hij godslasterlijk is. In vers 11 en de verzen daarna gaat hij door met zijn hoogmoedige woorden. Er staat:

Toen keek ik, vanwege het geluid van de grote woorden die de hoorn sprak. Ik keek toe totdat het dier gedood werd en zijn lichaam vernietigd werd, en aan het laaiend vuur werd prijsgegeven.

DANIËL 7:11

Dan staat er in vers 12:

Ook de rest van de dieren ontnam men hun heerschappij, want verlenging van het leven was hun gegeven tot een bepaald tijdstip en een bepaalde tijd.

DANIËL 7:12

Dat betekent dat toen het Babylonische Rijk ten val kwam, zijn heerschappij werd weggenomen, maar de inwoners van Babylon verdergingen in het Perzische Rijk. En toen Perzië ten val kwam, werd zijn heerschappij weggenomen, maar zijn volk bleef voortbestaan als deel van het Griekse Rijk. Elk van de opeenvolgende rijken nam dus de overlevenden en de volken van het voorgaande rijk in zich op, hoewel de heerschappij veranderde. De bevolking van die rijken bleef voortbestaan.

19

De Oude van dagen en Zijn troonwagen

We zijn zonder veel commentaar over de verzen 9 en 10 heen gesprongen. Hier wordt God, net als in vers 13, de Oude van dagen genoemd. Zo wordt Hij ook in vers 22 genoemd. Dit is een benaming die alleen Daniël voor God gebruikt: in vers 9, vers 13 en vers 22. Deze drie passages noemen God de Oude van dagen.

‘Oude van dagen’ is een hebraïsme. Het betekent een oude persoon, iemand die veel dagen achter zich heeft. Hij is oud van dagen. Hij is niet jong van dagen. Hij is oud. Hij is bejaard. Nu roept ‘oud’ hier totaal niet het beeld van zwakheid op. Wij denken bij oude mensen misschien aan zwakke mensen. Dat komt doordat mensen bij ons echt oud worden. In die tijd stierven mensen jonger, en iemand die oud was, was zo ongeveer iemand met grijs haar. Misschien werd hij nog geen zestig, maar hij was niet zo zwak, tenzij hij een uitzondering was en buitengewoon oud werd.

Maar hiermee wordt naar Hem verwezen als oud en eerbiedwaardig. Ouderdom werd gerespecteerd en aan oude mensen werd gewoonlijk wijsheid toegeschreven. Dit is dus meer een eerbiedwaardig beeld van God. Hij is een oude man, wat in die tijd een aanduiding van respect en eer was, heel anders dan in onze eigen tijd.

Ik keek toe totdat er tronen werden geplaatst, en de Oude van dagen Zich neerzette. Zijn gewaad was wit als de sneeuw en het haar van Zijn hoofd als zuivere wol. Zijn troon bestond uit vuurvlammen en de wielen ervan waren laaiend vuur.

DANIËL 7:9

Dat wil zeggen: Hij is oud en daarom wijs.

Het is interessant dat er wordt gezegd dat Zijn troon wielen had, en toch is dat ook wat Ezechiël zag. In Ezechiël hoofdstuk 1 zag hij de troon van God op een platform met vier wielen. Ik denk dat we dit moeten opvatten als een troonwagen, een verplaatsbare troon.

De reden dat hij verplaatsbaar was, is dat hij in Babylon was. God woonde gewoonlijk in Jeruzalem, maar omdat Zijn volk in Babylon was en Ezechiël in Babylon was, zag Ezechiël dat Gods troon daar ook was. Hij moest hem verplaatsbaar maken, omdat dit niet de plaats is vanwaar Hij gewoonlijk regeert. Maar Hij kan Zich verplaatsen. Hij is mobiel. Hij kan overal zijn waar je Hem nodig hebt. Als Zijn volk in Babylon is, gaat Hij daarheen. Daar is Zijn troon. Daniël is ook in Babylon, dus blijkbaar ziet ook hij de troon op wielen.

20

Het vurige oordeel over de wetteloze

Er staat in vers 10:

Een rivier van vuur stroomde en ging voor Zijn aangezicht uit. Duizendmaal duizenden dienden Hem en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor Zijn aangezicht. Het gerechtshof hield zitting en de boeken werden geopend.

DANIEL 7:10

Dat er voor Hem een stroom van vuur uitgaat, klinkt als hetzelfde waarover 2 Thessalonicenzen 1:8 spreekt wanneer het gaat over het laatste oordeel, of over de wederkomst van Christus, die uitloopt op het laatste oordeel. In 2 Thessalonicenzen hoofdstuk 1 zegt Paulus, wanneer hij verwijst naar de komst van Christus — ik denk dat we bij vers 7 moeten beginnen —:

en aan u die verdrukt wordt, samen met ons verlichting te geven bij de openbaring van de Heere Jezus vanuit de hemel met de engelen van Zijn kracht, wanneer Hij met vlamvend vuur wraak oefent over hen die God niet kennen, en over hen die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn.

2 THESSALONICENZEN 1:7-8

Paulus zegt dat Christus in vlamvend vuur zal komen. In 2 Thessalonicenzen hoofdstuk 2 introduceert hij een persoon die hij afwisselend de mens van de wetteloosheid of de zoon van het verderf noemt. De eerste twaalf verzen gaan over zijn optreden. Maar er wordt wel over hem gezegd dat hij vernietigd of verteerd zal worden door de schittering van Christus' komst. In 2 Thessalonicenzen 2:8 staat:

En dan zal de wetteloze geopenbaard worden. De Heere zal hem verteren door de Geest van Zijn mond en hem tenietdoen door de verschijning bij Zijn komst;

2 THESSALONICENZEN 2:8

De verschijning van Christus bij Zijn komst maakt een einde aan deze mens van de wetteloosheid. De Engelse vertaling waarop de spreker zich baseert, spreekt hier over de 'glans' van Zijn komst.

Ik wil alleen dit zeggen: de vroege kerkvaders geloofden dat deze mens van de wetteloosheid in 2 Thessalonicenzen de kleine hoorn was waarover Daniël in hoofdstuk 7 sprak. We zullen in Daniël hoofdstuk 8 nog een kleine hoorn tegenkomen, die uit een ander dier voortkomt. Dat is niet dezelfde kleine hoorn als die in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 is de kleine hoorn Antiochus Epiphanes, en volgens mij wordt dat vrij algemeen zo opgevat. Daar kun je je eigenlijk moeilijk in vergissen. De kleine hoorn in Daniël 7 is echter moeilijker te duiden.

21

De kleine hoorn en de mens der zonde

Maar de kerkvaders — in elk geval allen die bij hun bespreking van deze mens van de zonde, deze zoon van het verderf, over 2 Thessalonicenzen schreven — geloofden dat Paulus terugverwees naar de kleine hoorn uit Daniël hoofdstuk 7. In 2 Thessalonicenzen 2 zegt Paulus hierover in de verzen 7 en 8 iets heel raadselachtigs. Hij zegt:

Want het geheimenis van de wetteloosheid is al werkzaam. Alleen is er iemand die hem nu weerhoudt, totdat hij uit het midden verdwenen is. En dan zal de wetteloze geopenbaard worden. De Heere zal hem verteren door de Geest van Zijn mond en hem tenietdoen door de verschijning bij Zijn komst;

2 THESSALONICENZEN 2:7-8

Het is waar dat de kleine hoorn vernietigd wordt, of in elk geval zijn loopbaan slechts voortzet tot het laatste oordeel. Dat is wat Daniël 7 zegt. In Daniël 7:25 staat dat de heiligen in zijn hand gegeven zullen worden, in de hand van de kleine hoorn, voor een tijd en tijden.

Woorden tegen de Allerhoogste zal hij spreken, de heiligen van de Allerhoogste zal hij te gronde richten. Hij zal erop uit zijn bepaalde tijden en de wet te veranderen, en zij zullen in zijn hand worden overgegeven voor een tijd, tijden en een halve tijd.

DANIËL 7:25

Hij zal verteerd worden door de heerlijkheid van Jezus' komst, en bij het laatste oordeel zal over hem rechtgesproken worden. Dat zal het einde zijn van de loopbaan van de kleine hoorn. Paulus zei dat ook de mens der zonde vernietigd zal worden bij de komst van Christus.

Trouwens, onze verzen in Daniël 7:9–10, waar hij de Oude van dagen op Zijn troon ziet zitten, laten een rechtszitting zien. Er staat:

Ik keek toe totdat er tronen werden geplaatst, en de Oude van dagen Zich neerzette. Zijn gewaad was wit als de sneeuw en het haar van Zijn hoofd als zuivere wol. Zijn troon bestond uit vuurvlammen en de wielen ervan waren laaiend vuur. Een rivier van vuur stroomde en ging voor Zijn aangezicht uit. Duizendmaal duizenden dienden Hem en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor Zijn aangezicht. Het gerechtshof hield zitting en de boeken werden geopend.

DANIËL 7:9-10

Het openen van de boeken is een uitdrukking die in Openbaring 20 wordt gebruikt, wanneer daar over het laatste oordeel wordt gesproken.

Openbaring 20 beschrijft naar mijn overtuiging wat er bij de wederkomst van Christus gebeurt: de opstanding van alle doden en het oordeel voor de grote witte troon. Zij die bij dat oordeel veroordeeld worden, worden volgens het hoofdstuk in de poel van vuur geworpen. De anderen gaan blijkbaar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde binnen. Over dat laatste oordeel staat in Openbaring:

En ik zag de doden, klein en groot, voor God staan. En de boeken werden geopend en nog een ander boek werd geopend, namelijk het boek des levens. En de doden werden geoordeeld overeenkomstig wat in de boeken geschreven stond, overeenkomstig hun werken.

OPENBARING 20:12

Daar wordt Daniël 7:10 aangehaald:

De boeken werden geopend.

Ik denk dus dat we op grond van het Nieuwe Testament reden hebben om dit deel van het visioen in Daniël 7 te zien als het einde van de wereld, wanneer Jezus terugkomt: het einde van de loopbaan van de kleine hoorn, of het einde van de loopbaan van de mens der zonde. Maar wie is die kleine hoorn, en wie is de mens der zonde?

22

Wat houdt de mens der zonde tegen?

Een van de aanwijzingen in de uitleg is dat Paulus, wanneer hij kennelijk over deze passage en over deze persoon spreekt, iets tegen zijn lezers in Thessalonica zegt. Hij schrijft waarschijnlijk in het begin van de jaren vijftig na Christus. Hij zegt dat iets de mens der zonde tegenhoudt. Hij zegt dat zijn lezers weten wat het is. Wij weten dat niet per se, maar hij denkt dat zijn lezers het wel weten. In vers 6 zegt hij:

En u weet wat hem nu weerhoudt, opdat hij op zijn eigen tijd geopenbaard wordt.

2 THESSALONICENZEN 2:6

Dat is 2 Thessalonicenzen 2:6. De lezers weten het, maar Paulus zegt niet wie het is:

Jullie weten wat hem tegenhoudt.

Vervolgens zegt hij in vers 7:

Want het geheimenis van de wetteloosheid is al werkzaam. Alleen is er iemand die hem nu weerhoudt, totdat hij uit het midden verdwenen is.

2 THESSALONICENZEN 2:7

Er is dus iemand of iets — hij noemt het ‘het’ en hij noemt het ‘hij’ — wat de opkomst van de mens der zonde tegenhoudt, of van de kleine hoorn, als dit de juiste identificatie is. Wat is het?

De visie van de bedelingenleer, de populaire visie, is dat de kleine hoorn de toekomstige antichrist is en dat de mens der zonde over wie Paulus in 2 Thessalonicenzen 2 spreekt, eveneens de toekomstige antichrist is. Daarom zeggen zij dat de mens der zonde nog niet geopenbaard is en dat er iets is wat hem nog altijd tegenhoudt. Zelfs nu wij dit in de eenentwintigste eeuw lezen, is er nog steeds iets wat de opkomst van de antichrist tegenhoudt. Wanneer dat wordt weggenomen, zal de antichrist geopenbaard worden.

Aanhangers van de bedelingenleer geloven gewoonlijk dat de tegenhoudende macht de Heilige Geest is, Die in de gemeente woont. Met andere woorden, de gemeente zelf verhindert als tempel van de Heilige Geest dat de mens der zonde opkomt. Daarom geloven zij dat eerst de opname moet plaatsvinden. Zij geloven dat de opname zal plaatsvinden en dat daarna de antichrist zal opkomen. Dat is de visie van de aanhangers van de bedelingenleer die geloven dat de opname vóór de grote verdrukking plaatsvindt.

Maar zij nemen natuurlijk aan dat deze mens der zonde en deze kleine hoorn een of andere persoon zijn die in de eindtijd zal opkomen. Daarom moeten zij iets bedenken wat tegenwoordig aanwezig is en hem op dit moment tegenhoudt, en wat uit de weg genomen moet worden. Maar Paulus zei niet dat deze belemmering er in de eenentwintigste eeuw nog steeds zou zijn. In zijn eigen tijd was er iets wat hem tegenhield, en zijn lezers wisten wat het was. Als het de gemeente was, waarom sprak hij er dan zo indirect over? Waarom zei hij dat niet gewoon?

23

Rome als de tegenhoudende macht

Minstens een half dozijn kerkvaders heeft over deze passage geschreven, en zij spraken zich er allemaal eensgezind over uit. Zij waren allemaal dezelfde mening toegedaan. Zij geloofden dat Paulus verwees naar het Romeinse Rijk als datgene wat de opkomst van de mens der zonde tegenhield. Waarom?

In Daniël 7 moet het beest sterven. Het vierde beest moet sterven, en zijn lichaam wordt aan de brandende vlammen prijsgegeven. Maar de hoorns die uit het beest groeien, blijven blijkbaar voortbestaan, en een daarvan is de kleine hoorn. Zij geloofden dus dat Paulus zei dat de kleine hoorn het ontstane machtsvacuüm zou gaan vullen wanneer het Romeinse Rijk ten val kwam. Dan zou hij de heiligen vervolgen en over anderen heersen, enzovoort. Dit lijkt overeen te komen met het visioen van Daniël 7. De kerkvaders die hierover spraken, zeiden dat Paulus daarnaar verwees: datgene wat de opkomst van de mens der zonde tegenhoudt, is het Romeinse Rijk.

Waarom sprak hij er dan niet ronduit over? Waarom was hij zo vaag? Er was een heel goede reden om daar vaag over te zijn. Paulus schrijft aan Thessalonica. Een paar weken eerder was hij uit die stad gezet omdat de mensen daar dachten dat hij het Romeinse gezag ondermijnde. Zij hadden gezegd: ‘Hij leert ons dingen die in strijd zijn met onze trouw aan de keizer. Hij zegt dat er een andere koning is, ene Jezus.’ Zij zorgden ervoor dat Paulus uit de stad werd gezet omdat zij loyaal waren. Zij waren patriotten. Zij waren trouw aan de keizer. Zij beweerden dat Paulus dingen onderwees die tegen het Romeinse Rijk ingingen.

Stel dat deze brief in verkeerde handen was gevallen en dat hij had gezegd: „Wanneer het Romeinse Rijk valt, zal deze mens van de zonde opstaan.” Dan zou hij de val van het Romeinse Rijk voorspellen. Dat zou alleen maar de verdenkingen tegen hem bevestigen dat hij een opstandeling was of het gezag en de duurzaamheid van het Romeinse Rijk ondermijnde. Paulus zinspeelt er dus misschien alleen maar op. Zijn lezers wisten het, omdat hij het hun persoonlijk had verteld, maar hij had het niet op schrift gesteld. Als deze opvatting juist is, betekent dat natuurlijk dat de val van het Romeinse Rijk de belemmering wegnam, waarna de mens van de zonde kon opstaan.

24

Het pausdom als mogelijke kleine hoorn

De kerkvaders van wie we deze interpretatie van Paulus' woorden hebben, leefden vóór de val van het Romeinse Rijk. Het viel pas nadat zij hun geschriften hadden geschreven. Zij konden dus niet aangeven wie de mens van de zonde of de kleine hoorn was. De reformatoren konden dat echter wel. Zij leefden duizend jaar later en konden

terugkijken op de geschiedenis en zeggen: „Het is gebeurd.” Er was iets uit het Romeinse Rijk voortgekomen wat de plaats van het Romeinse Rijk innam, regeerde, God lasterde, alle andersdenkenden vervolgde, van wie de meesten heiligen waren, en de dingen deed waarvan wordt gezegd dat de mens van de zonde en de kleine hoorn ze doen. Zij identificeerden die macht natuurlijk als het pausdom.

Het Romeinse Rijk viel door de opeenvolgende invasies in de vijfde en zesde eeuw. Rond het jaar 600 wordt paus Gregorius beschouwd als de eerste paus. Het pausdom als instituut deed alle dingen waarvan wordt gezegd dat de mens van de zonde ze doet, en sommige daarvan doet het nog altijd. Natuurlijk kan het pausdom geen protestanten meer vervolgen, vanwege de politieke stelsels die sinds die tijd veranderd zijn. Het pausdom bezit Europa niet meer, maar duizend jaar lang deed het dat wel. Dat is een behoorlijk lange tijd om de heiligen uit te putten.

Alle reformatoren, en ook sommige katholieken, bijvoorbeeld de franciscaner orde, geloofden dit. Zij geloofden dat het pausdom de mens van de zonde en de kleine hoorn was, en dat het vernietigd zal worden wanneer Jezus terugkomt. Dat moet nog blijken, maar ik denk dat dit heel goed mogelijk zal gebeuren wanneer Hij terugkomt.

Dat het pausdom de kleine hoorn is, kan uiteraard worden betwist, omdat ons geen zekere identificatie wordt gegeven. Maar wat er gezegd wordt, lijkt in elk geval chronologisch en geografisch te passen: iets wat als een hoorn uit het vierde beest groeit, iets wat uit het Romeinse Rijk groeit — met andere woorden, de Roomse Kerk. Nadat Rome gevallen is en het lichaam van het beest is verbrand en weggedaan, lijkt deze kleine hoorn vervolgens aan de macht te komen en zijn kwaad aan te richten. Zo is dit hoofdstuk begrepen door de kerkvaders en ook door de reformatoren.

25

Het vijfde koninkrijk en de laatste strijd

Er zijn een paar zaken waar ik geen commentaar op heb gegeven, al heb ik op de meeste ervan wel commentaar gegeven. De verzen 9 en 10, en ook de verzen 26 en 27, gaan over het laatste oordeel, wanneer de boeken worden geopend. Er staat dat het

Koninkrijk op dat moment aan de heiligen van de Allerhoogste zal worden gegeven. Dat staat er herhaaldelijk.

De verzen 13 en 14 voegen daartussenin dat God vóór die tijd Zijn Koninkrijk als een vijfde koninkrijk vestigt. Dit gebeurde in de tijd van het Romeinse Rijk. Het gebeurde vóór de tijd van de kleine hoorn, voordat het lichaam van het beest werd overgegeven om verbrand te worden. Er was dus een vijfde koninkrijk, en dat wordt duidelijk gemaakt in Daniël 2, waar staat:

In de dagen van die koningen zal de God van de hemel echter een Koninkrijk doen opkomen dat voor eeuwig niet te gronde zal gaan en waarvan de heerschappij niet op een ander volk zal overgaan. Het zal al die andere koninkrijken verbrijzelen en tenietdoen, maar zelf zal het voor eeuwig standhouden.

DANIËL 2:44

In Daniël hoofdstuk 2 is er geen kleine hoorn; het Romeinse Rijk is het laatste wat genoemd wordt.

Daarom weten we dat het tijdstip van de verzen 13 en 14 vóór de vernietiging van het vierde beest ligt. Daarom staat dit hier buiten de chronologische volgorde, want de vernietiging van het vierde beest werd twee verzen eerder genoemd. Maar de taal hier is de taal van het Nieuwe Testament over de troonsbestijging van Christus. Christus voer op naar de hemel en nam plaats op Zijn troon. Dat was het steentje dat het beeld aan de voeten trof. Dat was de Zoon des mensen Die naar de Oude van dagen kwam, daar plaatsnam en heerschappij kreeg, met de opdracht dat alle volken door Hem overwonnen zouden worden.

Maar dit zal niet zonder strijd gebeuren. Want zolang de heerschappij van de Messias zich uitbreidt, is er ook deze kleine hoorn, deze tegenstand. Dit lijkt door te gaan totdat de Oude van dagen komt, het oordeel houdt en de boeken opent.

26

De heiligen ontvangen het koninkrijk

Het slot van het hoofdstuk staat in de verzen 26 en 27:

Daarna zal het gerechtshof zitting houden: men zal hem zijn heerschappij ontnemen, hem verdelgen en volledig vernietigen. Maar het koningschap en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder heel de hemel zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk zal een eeuwig koninkrijk zijn, en alles wat heerschappij heeft, zal Hem eren en gehoorzamen.

DANIËL 7:26-27

Dat wil zeggen: men zal de heerschappij van de kleine hoorn wegnemen om die volledig en voorgoed te vernietigen. Daarna zullen het koninkrijk, de heerschappij en de macht over de koninkrijken onder de hele hemel worden gegeven aan het volk, de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk is een eeuwig koninkrijk, en alle machthebbers zullen Hem dienen en gehoorzamen.

Dat klinkt heel sterk als Openbaring 11:15:

En de zevende engel blies op de bazuin, en er klonken luide stemmen in de hemel, die zeiden: De koninkrijken van de wereld zijn van onze Heere en van Zijn Christus geworden, en Hij zal Koning zijn in alle eeuwigheid.

OPENBARING 11:15

Ik vat dat op als de wederkomst van Christus en de rechtvaardiging van de heiligen, vergelijkbaar met David en zijn mannen die bij de dood van Saul in het gelijk werden gesteld.

David was daarvoor al koning. Hij was in het huis van zijn vader tot koning gezalfd. De Heilige Geest kwam op hem en verliet Saul. Maar Saul bleef zich nog een tijdlang tegen David verzetten. Uiteindelijk kwam Saul aan zijn einde, en David en zijn mannen vormden het onbetwiste, erkende nieuwe koninkrijk.

Zo is het ook met de gemeente. Christus is door Zijn Vader gezalfd tot de nieuwe Koning. Er is nog steeds deze tegenstand van de vijand, maar de tijd zal komen dat de vijand wordt verwijderd. Dan wordt de volledige heerschappij aan de Messias en Zijn heiligen gegeven, en zij zullen voor eeuwig met Hem regeren. Dat is het einde van dit hoofdstuk.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Daniël 7:1
- Daniël 7:2-4
- Daniël 7:5-8
- Daniël 7:11
- Daniël 7:9-10
- Daniël 7:12
- Daniël 7:13-14
- Daniël 7:15-16
- Daniël 7:17
- Daniël 7:18
- Daniël 7:19-20
- Daniël 7:21
- Daniël 7:23
- Daniël 7:23-25
- Daniël 7:26-27
- Daniël 7:28
- Daniël 7:22
- Handelingen 7:56
- Johannes 10:24

- Daniël 7:13
- Daniël 7:14
- Daniël 2:44
- Daniël 7:23-27
- Daniël 7:2
- Openbaring 7:1
- Openbaring 13:1
- Openbaring 13:2
- Daniël 7:6
- Daniël 7:7
- Daniël 7:8
- Daniël 7:9
- Daniël 7:10
- 2 Thessalonicenzen 1:7-8
- 2 Thessalonicenzen 2:8
- 2 Thessalonicenzen 2:7-8
- Daniël 7:25
- Openbaring 20:12
- 2 Thessalonicenzen 2:6
- 2 Thessalonicenzen 2:7
- Openbaring 11:15

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.